

**Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги
Ўзбекистон Республикаси инновацияларни
ривожлантириш вазирлиги**

*Қарши муҳандислик-иқтисодиёт
институту*

Жанубий Федерал университети, Россия

*Ш.Шотемур номли Тожикистон аграр
университети*

*ОТ ФДБТМ Г.В.Плеханов номли Россия
иқтисодиёт университети Тошкент
филиали*

*М.Ауэзов номли Жанубий Қозоғистон
давлат университети*

*Ўзбекистон хотин-қизлар “Оліта”
уюшмаси*

Қашқадарё савдо-саноат палатаси

*ОТ ФДБТМ Г.В.Плеханов номли
Россия иқтисодиёт университети*

*ОТ ФДБТМ Кубан Давлат
университети, Россия*

*Украина биоресурслар ва табиатдан
фойдаланиш миллий университети*

*Белоруссия миллий техника
университети*

*Иқтисодий тараққиёт ва
камбағалликни қисқартириш бош
бошқармаси*

*Қашқадарё вилояти Инвестициялар ва
ташқи савдо бошқармаси*

**«ИННОВАЦИОН ИҚТИСОДИЁТ: МУАММО, ТАҲЛИЛ
ВА РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ»**

**Халқаро илмий-амалий анжуман тезислар
тўплами**

20-21 май 2021 й.

(3-қисм)

Қарши ш.

ривожлантиришда бир нечта мақсад – фойда олишни кўрадилар. Ҳозирги вақтда экотуризм жаҳон туризм ва экскурсиялар бўйича қўлланма ва Бутунжаҳон сайёҳлик ташкилотига асосланган энг тез ривожланаётган туризм соҳаларидан биридир, яъни глобал туризм саноатида экотуризмнинг улуши 10 фоиздан 20 фоизгача. Унинг йиллик ўсиши 30% ни ташкил қилади. Шунингдек, 2020 йилгача экотуризм жаҳон туризмнинг асосий стратегик йўналишларидан бири бўлиб, қолади ва ушбу йўналишлар Ўзбекистон Республикасида ҳам ривожланади.

Табиатга чиқиш (ҳар қандай турдаги – пиёда, отлик, автоулов ва ҳ.к.) аллақачон экологик туризм деб ҳисобланади, шу билан бирга унинг асосий қисми ёввойи табиат, маҳаллий урф-одатлар ва маданият билан танишиш, маҳаллий аҳолининг иштироки ва сайёҳлик фаолиятидан маҳаллий жамоаларга тегишли пул ўтказмалари.

Ўзбекистонда экотуризмни ташкил этиш ва ривожлантириш қўйидагиларни тақозо этади:

- экотуризмни янада ривожлантиришнинг муҳим таркибий қисми туристик маршрутларини ишлаб чиқиш ва батафсил тавсифлаш;

- экотуризмни ривожлантириш учун масъул бўлган тузилмаларда расмий рўйхатдан ўтказиш;

- экотуризмни ривожлантириш учун ташкилий тузилмалар ва механизмларни ишлаб чиқиш бўйича тадқиқотлар олиб бориш;

- экотуризмни ташкил қилиш ва ривожлантиришда замонавий технологияларни ва экотуризмга эга бўлган хорижий мамлакатларнинг тажрибаларини қўллашнинг ҳуқуқий стандартларини белгилаш;

- экотуризмни ташкил этиш ва ривожлантириш учун Европа давлатлари билан ҳамкорликда яратилган экотуризмнинг миллий моделларини мамлакатимиз миллий боғларида синаб кўриш ва ҳ.к.

ПЕДАГОГИК ПРОГНОСТИКАНИНГ ЯНГИ ВОСИТА ВА УСУЛЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Исламова Мафтуна Шарофиддиновна -Чирчиқ давлат педагогика
институтини ўқитувчиси

Аннотация. Мақолада таълим тизимида замонавий педагогик технологияда педагогик прогностиканинг янги шакл, восита ва усулларида фойдаланишнинг аҳамияти, педагогик тизим, педагогик жараёнда ўқув-тарбия жараёнининг технологияси моҳияти, муаммоли-қидирув услублари ва уни янги технологиялар, таълимни амалга оширишдаги шакл ва мазмун яхлитлиги таъминланган ҳолдагина кутилган зарур натижани бериши мумкин масалалари ёритилган.

Калит сўзлар: таълим тизими, педагогик прогностика, инновацион услублар, муаммоли-қидирув услуби, педагогик, ўқув-тарбия жараёни технологияси, янги технологиялар .

Аннотация. В статье рассматривается образовательная система в современных педагогических технологиях, значение использования новых форм, средств и методов педагогического прогнозирования, педагогическая система, сущность технологии образовательного процесса в педагогическом процессе, проблемно-поисковые методы и ее новые технологии, форма и содержание в реализации образования могут дать ожидаемый результат только при условии целостности педагогического процесса.

Ключевые слова: образовательная система, педагогическая прогностика, инновационные методы, проблемно-поисковый метод, педагогика, технология образовательного процесса, новые технологии.

Annotation. The article considers the educational system in modern pedagogical technologies, the importance of using new forms, means and methods of pedagogical forecasting, the pedagogical system, the essence of the technology of the educational process in the pedagogical process, problem-search methods and its new technologies, the form and content in the implementation of education can give the expected result only if the integrity of the pedagogical process.

Keywords: educational system, pedagogical prognostics, innovative methods, problem-search method, pedagogy, technology of the educational process, new technologies.

Жамият ҳаётининг жадал тарзда ривожланиши, таракқиёт эҳтиёжлари ва имкониятларининг кенгайиши, турли-туман ахборотлар оқимининг тезлашишини ҳисобга олиб, замонавий педагогик технологияда педагогик прогностиканинг янги шакл, восита ва усулларида фойдаланиш механизмини яратишни ўз заммасига олмоғи талаб этилади. Бугунги кунда турли типдаги таълим муассасаларида амалга оширилаётган таълимнинг ўрни ва даражасини аниқлашга йўналтирилган тадқиқотларда педагогик прогностиканинг имкониятларидан кенг фойдаланишни тақозо қилади. Шундагина таълим жараёнининг натижалари фан, ишлаб чиқариш, маданият, иқтисод ҳамда жамият ҳаётининг барча соҳаларини ривожлантиришга хизмат қила олади. Педагогик прогностикага таянган ҳолда яратилган назарияларгина узлуксиз таълим жараёнини унинг босқичлари ва компонентларининг мазмуни, шакли ва воситаларини, таълим натижаларининг жамият ҳаётига кўрсатадиган таъсир даражасини олдиндан лойиҳалаштиришга асос бўла олади. Демак, шунда ўқув-тарбия жараёнини янги принциплар ва янги мафкуравий негизда қайта қуриш, таълим соҳасида ислохотларни амалга ошириш мумкин.

Шунингдек, замонавий педагогик технологияда педагогик прогностиканинг янги шакл, восита ва усулларида фойдаланишда таълим жараёнини ташхис қилиш ва яратилган назариялар, ўқув-методик мажмуалар тажриба-синов асосида амалиётга жорий қилишнинг методологик асослари, аниқ механизмлари, усул ва воситаларини ишлаб

чиқиш керак. Таълим жараёнининг ташхис қилиш механизми шу жараённинг ютуқ ва камчиликлари, таълим натижасининг сифат кўрсаткичлари, таълим жараёнига татбиқ қилинадиган педагогик назариялар, замонавий технологияларнинг таълим амалиётини ривожлантира олиш ёки таълимнинг тараққиётига тўсқинлик қилиш даражасини аниқлашга йўналтирилиши керак. Педагогик тажриба-синов эса амалга оширилган тадқиқот натижаларининг самарадорлик даражасини аниқлашда алоҳида аҳамиятга эга.

Бугунги кунда жамиятимиз ривожланишида педагогик прогностика ўзининг аниқ белгилаб олинган мақсад ва вазифалари, объекти ва предмети, тадқиқ этаётган муаммоларнинг мантиқий асослари, ривожланиш қонуниятлари, ўзининг таянч методологиясига эга бўлган педагогика фанининг муҳим тармоғи сифатида намоён бўлади. Педагогик прогностика илмнинг устувор соҳаси сифатида давлат ва жамият тараққиётига хизмат қиладиган узлуксиз таълим тизимини янгидан-янги педагогик назариялар негизида вужудга келган таълим моделлари ва технологиялари билан қуроллантириш асосида кадрлар тайёрлаш сифатини оширишга йўналтирилгандир.

Таълим жараёнига татбиқ қилинадиган ҳар қандай педагогик технология, унинг компонентлари хоҳ таълим мазмуни, хоҳ ўқув дастури ёки дарслик, хоҳ ўқитувчи фаолияти орқали ўтишидан қатъий назар, ўқувчининг жонли тарздаги эркин ва ижодий фаолиятини жадал ривожлантиришга хизмат қилишига эришиш талаб қилинади. Бунда педагогик технологиялар, биринчи навбатда, ҳар бир ўқувчи-талабанинг бошқа ўқувчи-талабалар, дарс материаллари ҳамда педагог билан эркин тарзда мулоқот қилишини, фикр алмашишини таъминлайди.

Замонавий педагогик технологиялар педагогик амалиётнинг ўқувчи ёки талаба шахсига қонунлар мажмуини, табиат ва жамият ҳодисаларини, кишилиқ маданияти ва ахлоқ-одобини, муайян фан асосларини танитувчи шакли сифатида намоён бўлиши лозим. Бу соҳада назарий жиҳатдан қатъий асосланган, ҳар томонлама синовдан ўтган ҳамда аниқ амал қилувчи қонуниятларга таяниш мақсадга мувофиқ.

Таълим услуги – педагог билан ўқувчи-талабалар орасида билим бериш ва уни олиш мақсадида амалга ошириладиган ўзаро алоқаларни тизимга солувчи педагогик тадбирдир.

Ўқитиш услублари ўқув жараёнининг асосий қисми ҳисобланади. Тегишли услубларсиз педагогик фаолиятни амалга ошириб бўлмайди.

Услублар билимларни узатиш ва қабул қилиш характериға қараб сўз орқали ифодалаш, кўргазмали ва амалийға бўлинади. Таълим мазмунини ўзлаштиришда ўқувчи-талабаларнинг таълим фаолиятиға муносиб равишда қуйидаги услублар: тушунтириш – иллюстратив, репродуктив, муаммоли баён, хусусий қидириш ёки эвристик ҳамда ярим тадқиқот услублари қўлланилади.

Қўлланадиган педагогик технологияларни бир тизимга солиш, унга мақсадли йўналиш бериш таълимни амалга оширишдаги шакл ва мазмун яхлитлиги таъминланган ҳолдагина қўтилган зарур натижани бериши мумкин. Таълимга тестлар, диагноз ва диагностик таҳлилнинг олиб кирилиши, билимларни кўп балли баҳолаш тизимида аниқлашга ўтиш, бўлим мазмунини яхлит ҳолда ўзлаштиришни моделлаштириш, тизимга солинган назорат турларида, талабаларнинг ишлаши ва анъанавий дарс шаклларидаги вужудга келиши, биз шу пайтгача ўрганиб қолган анъанавий таълим ўрнига вужудга келган педагогик технологиялар бўлиб, улар янгича фикрлаш тизимидаги таълимга ўтишни тақозо қилади.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати:

- 1.Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А.,Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар).-Т.: “Истеъдод” жамғармаси,2008 -180 б.
- 2.Қ.Олимов ва бошқалар. Қасб таълими методикаси. Дарслик.2015й.
3. Зеер Э.Ф., Шахматова Н. Личностно-ориентированные технологии профессионального развития специалиста.-Екатеринбург,1999.-244 с.

МИЛЛИЙ САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГА КИРИТИЛГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАРНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ

Махманазаров Қахрамон Абдиевич - ҚарМИИ Ўзбекистон тарихи кафедраси катта ўқитувчиси

Примова Сабина - Иқтисодиёт таълим йўналиши 1-курс талабаси

Аннотация: Ушбу мақолада миллий сайлов қонунчилигига киритилган ўзгартиришлар ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти ёритилган бўлиб, бунда сайловларни ўтказиш муддатини декабрь ойидан октябрь ойига қўчирилиши келгусида сайлов жараёнининг барча иштирокчилари, яъни сайловчилар, номзодлар, сиёсий партиялар, комиссия аъзолари ва кузатувчилар учун қулайликлар келтириб чиқариши бўйича фикр ва мулоҳазалар келтирилган.

Калит сўзлар: референдум, сайлов кодекси, сайловолди ташвиқот, сиёсий партиялар, консуллик рўйхати, кузатувчилар.

Аннотация: В этой статье описываются изменения и дополнения к национальному избирательному законодательству, включая перенос выборов с декабря на октябрь, которые принесут пользу всем участникам избирательного процесса, включая избирателей, кандидатов, политические партии, членов комиссий и наблюдателей.

Ключевые слова: референдум, избирательный кодекс, избирательная кампания, политические партии, консульский список, наблюдатели.

3.	Вафоева Мавлуда Бобомуродовна Хазраткулова Шахноза Усмоновна Жаборов Фаррух Бўриевич	Самимий олима аёлларнинг самарали фаолияти
4.	Джураева Ш.Д. Бобилова Ч. Х.	Янги биостимулятор ёрдамида иқтисодий самарадорликнинг ошиши
5.	Джураева Ш.Д.	Янги биостимуляторнинг пахта ҳосилидаги иқтисодий самарадорлиги
6.	Закирова Баҳора	Ўзбекистонда экотуризмни ташкил этиш ва ривожлантириш муаммолари
7.	Исломова Мафтуна Шарофиддиновна	Педагогик прогностиканинг янги восита ва усулларида фойдаланиш
8.	Махманазаров Қахрамон Абдиевич Примова С	Миллий сайлов қонунчилига киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти
9.	Орипов Р. Қурбонова У.	Пахта етиштиришда кўкат ўғитларнинг роли
10.	Рахманова Юлдуз Кахрамановна	Технология сотрудичества как важный компонент образования
11.	Рейимбаева Муножот Анвар кизи Қодирова Шахноза Ўқтамбой кизи	Ҳам шифобахш, ҳам даромадбop қулупнай меваси етиштириш технологияси
12.	Султонова Зарифа Ўқтамовна Сатторова Зилола Махмудовна	Инновацион таълимда лугат тузиш машаққати
13.	Файзиева Мақсуда Шодмонкуловна Қўйбоқарова Зулфия Абрўевна	Жамиятда илм-фан ва инновациялар самарадорлигини оширишда аёлларнинг ўрни
14.	Файзиева Умида Шодмонкуловна Улуғмуродова Ҳафиза Бобоёровна Эшқувватова Гулмира Рўзикуловна	Жамият ривожланишида, миллат маънавиятида аёлларнинг ўрни
15.	Ҳазратова Хулкар Нормуродовна Бўранова Гулноза Боймуратовна	Болалар овқатланишида микронутриентларнинг ўрни (йод микроэлементи мисолида)
16.	Шабарова Умида Нормуминовна	Муҳандиснинг таълим жараёнида касбий фаолият ва шахсий фазилатлари ривожланишига